

Πολεμικές τέχνες (Μαρία Δημητριάδου)

Date : Μαρτίου 27, 2008

Τα τελευταία χρόνια όλο και συχνότερα ακούμε να γίνεται λόγος για «πολεμικές τέχνες». Σχολές, περιοδικά, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές, μας παρουσιάζουν διάφορα στυλ των τεχνών αυτών και διαφημίζουν τα αποτελέσματά τους, ενώ διάφοροι εκπαιδευτές μιλούν για «εκρηκτική εξάπλωσή τους». Είναι λοιπόν απαραίτητο να γνωρίζουμε τι ακριβώς είναι αυτό που «εξαπλώνεται εκρηκτικά», ιδίως από τη στιγμή που η εξάπλωσή του συμβαίνει κυρίως στις νεαρές ηλικίες και μάλιστα ενθαρρύνεται ακόμα και από κρατικούς φορείς (βλ. περίπτωση εισαγωγής του ταεκβοντό στα ελληνικά σχολεία και διδασκαλίας του τσί τσι σε ορισμένα άλλα).

Οι πολεμικές τέχνες (κουνγκ-φου, καράτε, aikinto κτλ.) περιλαμβάνουν διάφορες τεχνικές άμυνας κι επίθεσης τόσο με όπλα όσο και χωρίς, γι' αυτό και συνήθως προωθούνται ως "αυτοάμυνα". Όμως είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένες με τον κεντρικό θρησκευτικό στόχο του ασιατικού ινδο-βουδο-ταοιστικού πολιτισμού, δηλ. την επίτευξη της θέωσης του ανθρώπου με έναν τρόπο αναποτελεσματικό και αυθαίρετο, ανάλογο με το «και ως θεοί έσεσθε» του όφεως, και όχι με τον τρόπο του οποίου συνέστησε ο ίδιος ο Θεός στους ανθρώπους.

Για το σκοπό της αυτοθέωσης η όλη κινησιολογία των πολεμικών τεχνών είναι δομημένη με τέτοιο τρόπο ώστε να επικαλείται διάφορα στοιχεία και δυνάμεις της φύσης, αστέρια, πνεύματα πραγματικών και μυθικών ζώων που κατ' άλλους αντιπροσωπεύουν πραγματικά πνεύματα και κατ' άλλους «καταστάσεις της συνείδησης», ή ακόμα και τα δύο, σε μια αντιστοιχία του εξωτερικού περιβάλλοντος κόσμου των πνευμάτων με τον εσωτερικό ψυχικό κόσμο των ανθρώπων. Η βασική πηγή δύναμης στις πολεμικές τέχνες δεν είναι η σωματική δύναμη, ούτε καν η εκπαιδευμένη θέληση ή η σωστή γεωμετρική τοποθέτηση του σώματος, όπως πιστεύουν κάποιοι «ρεαλιστές» οπαδοί τους που δεν κατανοούν τη θρησκευτική διάσταση των τεχνών αυτών. Βέβαια τόσο η θέληση, όσο και η σωστή γεωμετρική τοποθέτηση του σώματος είναι πράγματα που εξασκούνται και που απαιτούνται κατά την εκπαίδευση στις πολεμικές τέχνες.

Όμως το κυρίως ζητούμενο είναι ο έλεγχος της λεγόμενης «εσωτερικής ενέργειας» (τσι ή κι). Υποτίθεται ότι ο έλεγχος αυτής της ενέργειας, σύμφωνα με τη φιλοσοφία αυτών των τεχνών, μπορεί όχι μόνο να μετατρέψει το μαχητή σε υπεράνθρωπο, αλλά

να μετατρέψει κι ένα απλό άγγιγμα ή κάποια νοητική τεχνική («μαγνητική προβολή» κτλ.) που εφαρμόζεται εξ αποστάσεως, σε θανατηφόρο χτύπημα.

Η ίδια ενέργεια, σύμφωνα με τη φιλοσοφία των πολεμικών τεχνών, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για θεραπευτικούς σκοπούς, και μάλιστα ο μαχητής που δεν είναι παράλληλα και θεραπευτής, είτε με τη χρήση βελονισμού και ειδικής διατροφής - μασάζ - βοτάνων είτε με τη χρήση της «εσωτερικής ενέργειας» χωρίς τη μεσολάβηση αυτών των εξωτερικών μεθόδων (π.χ. με επαφή των χεριών με τον ασθενή ή με τη διδασκαλία κάποιας ειδικής «θεραπευτικής φόρμας», δηλ. συνόλου κινήσεων) θεωρείται σαφώς υποδεέστερος από αυτόν που είναι και θεραπευτής, και ακόμα μη ολοκληρωμένος ως μαχητής και ακατάλληλος για πραγματικός διδάσκαλος.

Η αρχική πρόθεση πολλών Ασιατών διδασκάλων πολεμικών τεχνών ήταν να μείνουν τα μυστικά της αυτοθεωτικής «σοφίας» τους απρόσιτα για τους λευκούς. Όμως η ήττα της Ιαπωνίας στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ανάγκασε τη χώρα να εντάξει την «αθλητικοποίηση» μέρους των πολεμικών τεχνών της και τη μετατροπή αυτών σε εξαγωγίμο είδος, στο «νέο ξεκίνημα της Ιαπωνίας ως ένα ειρηνικό έθνος». Παράλληλα η επικράτηση του κομμουνιστικού καθεστώτος στην Κίνα έκανε πολλούς δασκάλους πολεμικών τεχνών να καταφύγουν σε άλλες γειτονικές ή και δυτικές χώρες, όπου ήρθαν σε επαφή με πολλούς Δυτικούς διψασμένους για «σοφία» και δύναμη. Η αναπόφευκτη κατάληξη ήταν η επέκταση της διδασκαλίας, ή έστω μέρους αυτής, και σε Δυτικούς, για λόγους βιοποριστικούς ή ακόμα και «ιεραποστολικούς».

Παράλληλα, το αναπτυσσόμενο κίνημα της «Νέας Εποχής» η φιλοσοφία του οποίου περιλαμβάνει διάφορες εκδοχές και πρακτικές αυτοθέωσης, βρήκε στις πολεμικές τέχνες ένα θαυμάσιο όχημα για τη διάδοση της βασικής της ιδέας: ότι ο άνθρωπος είναι θεός, και μπορεί να κάνει κατά βούλησιν χρήση της θεότητάς του, αρκεί να πιστέψει σ' αυτήν και να την «συνειδητοποιήσει».

Δεν είναι τυχαίο ότι τόσο πολλές παραθρησκείες «ψαρεύουν» οπαδούς μέσα από σχολές πολεμικών τεχνών ή διαθέτουν τμήματα εκμάθησης «τεχνικών αυτοάμυνας». Το όχημα των πολεμικών τεχνών έχει το πλεονέκτημα να καλύπτεται πίσω από το προσωπίο του αθλητισμού, προσφέροντας και κάποια σωματική εκγύμναση, αλλά και να βάζει τον άνθρωπο σε κάποιες διαδικασίες με καθαρά θρησκευτικό νόημα,

χωρίς όμως αυτός να το καταλαβαίνει.

- Μία τέτοια διαδικασία είναι η υπόκλιση -χαιρετισμός των εκπαιδευομένων στην εικόνα-φωτογραφία του δασκάλου, ο οποίος υποτίθεται ότι είναι πνευματικά παρών, ελέγχοντας και «προστατεύοντας» με την πνευματική του δύναμη τους εκπαιδευόμενους είτε από χιλιόμετρα μακριά είτε από τον... άλλο κόσμο (των «θεωμένων διδασκάλων»). Η συγκεκριμένη πρακτική σεβίρεται στον εκπαιδευόμενο ως ένα απλό έθιμο ή συνήθεια, η τήρηση της οποίας είναι απαραίτητη στην όλη πειθαρχία του συστήματος. Άλλη διαδικασία είναι η χρήση ειδικής στολής και ζώνης συγκεκριμένου χρώματος, που συμβολίζει το στάδιο μύησης του μαθητή στην ατραπό της «σοφίας».
- Επίσης η χρήση ειδικών λαβάρων με σύμβολα που αντιστοιχούν σε στοιχεία και δυνάμεις της φύσης (άνεμος, νερό κτλ.) και κραυγών που επικαλούνται είτε τα στοιχεία της φύσης, είτε κάποιες θεότητες, που μπορεί και να αντιστοιχούν σε «δυνάμεις της φύσης», είτε τη συγκέντρωση της περίφημης «εσωτερικής ενέργειας».
- Επίσης η χρήση του διαλογισμού για την επίτευξη χαλάρωσης και καλύτερης «συγκέντρωσης» είναι μια θρησκευτική πράξη, ανεξάρτητα με το αν ο διαλογιζόμενος έχει θρησκευτικούς σκοπούς και αν απευθύνεται σε κάποια θεότητα ή θεωμένο διδάσκαλο ή όχι.¹

Όμως η θρησκευτική πράξη που διαδίδεται πιο εύκολα και εφαρμόζεται από μαθητές κάθε ηλικίας και θρησκευτικών πεποιθήσεων ανεξαιρέτως, είναι η εκτέλεση των κάτας (φόρμες) των πολεμικών τεχνών. Πρόκειται για σύνολα εναλλαγής επιθετικών και αμυντικών κινήσεων τα οποία έχουν καθαρά μαγική - θρησκευτική δομή. Ο τρόπος που ο εξασκούμενος στρέφεται προς τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα, ή ακόμα τη γη και τον ουρανό ή την κατεύθυνση συγκεκριμένων αστερισμών¹, η εναλλαγή γιν και γιανγκ (άμυνα-επίθεση, μαλακές-σκληρές κινήσεις) οι διάφορες κινήσεις που δηλώνουν κατεύθυνση της ενέργειας και βρίσκονται συχνά στην αρχή και στο τέλος της κάθε φόρμας, αλλά και σε άλλα σημεία της, το γεγονός ότι η τελευταία κίνηση της φόρμας εκτελείται ακριβώς στο σημείο όπου εκτελέστηκε η πρώτη κίνηση, ο τελετουργικός χαιρετισμός στο τέλος (ιδιαίτερα στα κινέζικα συστήματα κουνγκ φου) - όλα αυτά έχουν βαθιά θρησκευτική σημασία που αν και είναι κρυμμένα από τους αμύητους, έχει αποκρυσταλλωθεί μετά από αιώνες αλληπάλληλων εφαρμογών και αναθεωρήσεων από βαθιά θρησκευόμενους δασκάλους.

Πιθανόν ο ίδιος ο εκπαιδευτής που διδάσκει αυτά να μην γνωρίζει πλήρως (ή και να

μην γνωρίζει καθόλου) τη σημασία τους. Αυτό όμως δεν αφαιρεί κάτι από τη δυναμική τους. Οι φόρμες των πολεμικών τεχνών παραμένουν ένας μαγικός πολεμικός χορός, ένας «διαλογισμός εν κινήσει», που υποτίθεται ότι εξασφαλίζει στον εξασκούμενο την προστασία από «αρνητικές οντότητες» και την εύνοια των δυνάμεων της φύσης, τη δική του ένωση με τις δυνάμεις αυτές και την πλήρη αξιοποίηση της «εσωτερικής» του ενέργειας για την επίτευξη των σκοπών του.

Πρέπει να διευκρινιστεί ότι η εξάσκηση των πολεμικών τεχνών προκαλεί κάποια ευεξία λόγω της σωματικής εκγύμνασης, της βαθιάς αναπνοής που οξυγονώνει καλά τον οργανισμό και βέβαια λόγω κάποιας ψυχολογικής αντίδρασης του εξασκούμενου που μπορεί να αισθάνεται από σιγουριά μέχρι υπερηφάνεια και «μέθη της δύναμης». Όμως αυτό που τελικά κάνει τον άνθρωπο να ανάγει τις πολεμικές τέχνες σε τρόπο ζωής δεν είναι άλλο από αυτό που τον κάνει να υιοθετεί και τη γιόγκα (μπορούμε εξάλλου να χαρακτηρίσουμε τις πολεμικές τέχνες ως πολεμική γιόγκα, αφού στην Ινδία υπήρχε η «vajra mukti», είδος πολεμικής γιόγκα για την κάστα των πολεμιστών, κι ακόμα και σήμερα επιζεί ένα από τα αρχαιότερα στυλ πολεμικών τεχνών, το ινδικό κάλαρι παγιατ, που γίνεται «για τους θεούς» και μοιάζει πολύ με το αποκαλούμενο κουνγκ φου της γειτονικής Κίνας). Και αυτό το κοινό στοιχείο της στατικής γιόγκα και των πολεμικών τεχνών είναι, εκτός από το διαλογισμό και τις αναπνευστικές ασκήσεις (τις οποίες δεν εφαρμόζουν όλες οι σχολές, αφού πολλές περιορίζονται στο «αθλητικό μέρος» δηλαδή τις δήθεν αποκλειστικά αθλητικές φόρμες), μια ασυνήθιστη ευεξία που καταλαμβάνει τον εξασκούμενο από την πρώτη κιόλας μέρα εξάσκησης. Ο άνθρωπος αισθάνεται μια παράξενη ευχαρίστηση και ζωντάνια, και βέβαια θέλει να συνεχίσει.²

Η αίσθηση αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο σε δύο πράγματα: Την επιρροή που έχουν οι κινήσεις αυτές καθ' εαυτές στο ορμονικό σύστημα και τις εκκρίσεις των αδένων - πράγμα που μπορούν να κατανοήσουν και οι αθεϊστές μελετητές των πολεμικών τεχνών - και στην έκθεση του εξασκούμενου στις πνευματικές οντότητες, τις γνωστές στους Χριστιανούς ως «δαίμονες». Στις δυνάμεις αυτές βέβαια απευθύνεται η ανατολική πνευματικότητα, και αυτές δεν χάνουν καθόλου χρόνο να απαντήσουν στην κλήση των συνειδητών ή ασυνείδητων λάτρων, με σκοπό να τους επηρεάσουν βαθύτερα και να τους κόψουν κάθε διέξοδο προς την αλήθεια.

Κάποιες πολεμικές τέχνες όπως το νιντζούτσου, που δεν έχουν καθόλου φόρμες αλλά μόνο τεχνικές όπως «πνιγμός με ξέσκισμα προσώπου» και τα παρόμοια, έχουν ωστόσο πολλά μαγικά στοιχεία τόσο από τις ειδικές τεχνικές διαλογισμού που υποτίθεται ότι δίνουν υπεράνθρωπες ικανότητες, όσο και από το βουδιστικό-ταοιστικό φιλοσοφικό τους υπόβαθρο. Εδώ πρέπει να τονιστεί ότι **στην Ανατολή δεν υπάρχει φιλοσοφία με την ίδια έννοια που δημιουργήθηκε στην αρχαία Ελλάδα, αλλά η λεγόμενη «φιλοσοφία» είναι καθαρά θρησκευτικού**

περιεχομένου κι έχει να κάνει με &ti;η λεγόμενη «άμεση βίωση της πραγματικότητας», τη «φώτιση» που επαγγέλλονται οι ανατολικές θρησκείες. Αυτό το παραδέχονται και το επιβεβαιώνουν τόσο οι οπαδοί όσο και οι μελετητές αυτής της «φιλοσοφίας»³, οπότε ουσιαστικά ο τίτλος «φιλοσοφία» όσον αφορά τις διδασκαλίες αυτές είναι παραπλανητικός.

Πολλοί ισχυρίζονται ότι από τη στιγμή που αφαιρείται ο διαλογισμός και η υπόκλιση στον διδάσκαλο, οι πολεμικές τέχνες χάνουν τον αντιχριστιανικό χαρακτήρα τους και γίνονται κατάλληλες και για Χριστιανούς. Όμως ο μαγικο-θρησκευτικός κώδικας της φόρμας παραμένει ενεργός, ακόμα κι όταν αφαιρεθούν αυτά τα στοιχεία, και ο εκπαιδευόμενος μένει εκτεθειμένος στην επιρροή του. Επίσης η όλη εξάσκηση στις πολεμικές τέχνες προϋποθέτει την αποδοχή του δαιμονικού λογισμού ότι ο πλησίον είναι ένας επικίνδυνος εχθρός.

Πολλά μπορούν να ειπωθούν και για την απόκτηση εξαρτημένων αντανακλαστικών άμυνας και επίθεσης, που υπονομεύουν και ουσιαστικά αναιρούν την κατά Χριστόν ελευθερία του ανθρώπου. Και βέβαια τα ποσοστά σοβαρών ατυχημάτων κι ακόμα και θανάτων κατά την εξάσκηση των πολεμικών τεχνών τόσο «στο δρόμο» (σε καυγάδες) όσο και μέσα στο γυμναστήριο αλλά και στους αγώνες, είναι αρκετά υψηλά, οπότε είναι πιο ασφαλές να απέχει κανείς από αυτές. Εξάλλου καταξιωμένοι δάσκαλοι πολεμικών τεχνών παραδέχονται ότι οποιοσδήποτε άνθρωπος που αθλείται με κάποιον άλλο τρόπο πέραν των πολεμικών τεχνών, μπορεί να αντιμετωπίσει επιτυχώς σε μια επίθεση, αλλά και ότι οι πολεμικές τέχνες είναι αναποτελεσματικές όταν ο αντίπαλος διαθέτει πυροβόλο όπλο.

Τα τελευταία χρόνια κάποιοι ισχυρίζονται ότι οι πολεμικές τέχνες έχουν άμεση σχέση με τον ελληνισμό και γι' αυτό μπορούμε άφοβα να τις εξασκούμε, μια που, καταπώς λένε, κάποιες από τις τεχνικές τους είναι κινήσεις του παγκρατίου που διαδόθηκαν στην Ανατολή από τα στρατεύματα του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Για το σκοπό αυτό επικαλούνται διάφορες αθλητικές παραστάσεις σε αρχαία αγγεία κ.ο.κ. Νομίζω είναι αφελές να θεωρούμε πως, επειδή οι αρχαίοι Έλληνες επινόησαν τη φιλοσοφία, την τραγωδία κ.τ.λ., οι άλλοι αρχαίοι λαοί περίμεναν να έρθουν οι Έλληνες για να τους μάθουν να δέρνουν. Κάποιες κινήσεις είναι κοινές σε όλους

τους λαούς και όλες τις εποχές, και βασίζονται στο ένστικτο και τον κοινό νου, που ο κάθε άνθρωπος ανεξαρτήτως καταγωγής διαθέτει.

Ακόμα όμως κι αν δεχτούμε πως πράγματι οι άλλοι λαοί δεν είχαν δικές τους τεχνικές μέχρι να τους διδάξουν οι Έλληνες, θα ήταν το ίδιο, αν όχι περισσότερο, αφελές να πιστεύουμε πως πήραν ό,τι έμαθαν χωρίς να το περάσουν μέσα από τα δικά τους φίλτρα κατανόησης και χωρίς να το αναμείξουν με στοιχεία του δικού τους πολιτισμού, χωρίς να το κατευθύνουν προς το στόχο του δικού τους πολιτισμού - που καμμία σχέση δεν είχε με το στόχο του ελληνικού κι ακόμα περισσότερο του χριστιανικού πολιτισμού μας.

Για όποιον θέλει οπωσδήποτε «μαχητική προπόνηση» υπάρχει και η ελληνορωμαϊκή πάλη, και η πυγμαχία, αθλήματα καθαρά ελληνικά χωρίς καμμία μυστικιστική προέκταση. Μερικοί λένε ότι υπάρχει και το παγκράτιο - αν βέβαια πρόκειται για αναβίωση του αρχαίου παγκρατίου, το οποίο δεν ξέρουμε πώς ακριβώς ήταν, κι όχι για μια ελληνική διασκευή του καράτε, με το πνεύμα του οποίου έχει γαλουχηθεί ο δάσκαλος του «παγκρατίου». Είναι όμως γεγονός ότι ακόμα κι αν οι ίδιοι οι αρχαίοι μας πρόγονοι είχαν επινοήσει ένα μαχητικό σύστημα με μυστικιστικές προεκτάσεις - που δεν είχαν - εμείς οι Χριστιανοί απόγονοί τους οφείλουμε να το απαρνηθούμε, όπως και άλλα πράγματα, για την αγάπη του Χριστού.

-
1. Βλ. «Η αλήθεια για τις πολεμικές τέχνες», εκδ. Νεκτάριος Παναγόπουλος, και «Η Ορθοδοξία και η θρησκεία του μέλλοντος», Εκδ. Εγρήγορη.
  2. Βλ. «Η Ορθοδοξία και η θρησκεία του μέλλοντος», κεφ. 4
  3. Βλ. «Η αλήθεια για τις πολεμικές τέχνες», κεφ. 2

(Δημοσιεύθηκε στο περιοδικό "Διάλογος", τ. 23, Ιανουάριος-Μάρτιος 2001)

(Πηγή ηλ. κειμένου: <http://www.maria-dimitriadou.net/martialarts.html>)